

Svenskans obestämda plurala artikel *ena*

Lexikon, syntax och pragmatik

Av PHILIPPE COLLBERG & ANDERS AGEBJÖRN

Abstract

Collberg, Philippe, philippe.collberg@hh.se, Ph.D., School of Education, Humanities and Social Sciences, Halmstad University; Agebjörn, Anders, anders.agebjorn@mau.se, Ph.D., Department of Culture, Languages and Media, Malmö University: “The Swedish indefinite, plural article *ena*. Lexicon, syntax, and pragmatics.” *Språk och stil* NF 32, 2022, pp. 104–136.

The Mainland Scandinavian languages have variants of two indefinite singular articles, *en* (‘a/an’) and *någon* (‘any’). In these languages, the article *någon* also has a plural form, *några*, but Swedish differs from Danish and Norwegian in that *en* also has a plural form: *ena*. Thus, Swedish has a system of two indefinite plural articles. However, the use of *ena* is restricted and not thoroughly clarified. This study investigates the use of *ena* as an indefinite plural article in modern Swedish by comparing it to the use of *några*. Approximately 500 occurrences of noun phrases with *ena* and *några* were excerpted from text corpora and analysed with respect to lexical, syntactic, and pragmatic aspects. The analyses are combined with acceptability judgements of *ena* in different contexts. The results show that *ena* is less frequent than *några* in the corpora, and that its use is affected by the lexical context, the information structure, as well as the clause type. Firstly, noun phrases with *ena* are exclusively evaluative, and the article itself seems to give rise to an evaluative reading. Secondly, *ena* is principally used in noun phrases describing a referent and accordingly appears with information-structural focus. Finally, *ena* does not appear in negative polarity contexts, i.e. questions, negative statements and conditionals. Therefore, the analysis suggests that the plural indefinite article *ena* should be treated as a positive polarity item.

Keywords: indefinite article, emotive article, plural, predicative, Swedish.

1 Inledning

Svenska nominalfraser kräver ofta artiklar.¹ Det är anledningen till att meningen i (1a) är ogrammatisk.² Svenskan har två obestämda singulara artiklar: *en* och *någon* (eller *ett* och *något*). Dessa två artiklar fyller delvis olika

¹ Vi vill tacka Marit Julien och två anonyma granskare för värdefull respons på tidigare versioner av texten. Vi vill också tacka deltagarna på konferensen Gramino 3, Köpenhamns universitet den 9–10 juni, för frågor och kommentarer när delar av studien presenterades.

² Vi använder oss av tre nivåer av acceptabilitet för exempel som vi inte bedömer som fullt ut grammatiska: ? = tveksam, ?? = problematisk och * = ogrammatisk.

funktioner och används därför typiskt i olika kontexter. Exempelvis används *en* normalt i affirmativa satser (1b) medan *någon* föredras i frågesatser (1c). I plurala nominalfraser uppfattas artiklar inte som lika obligatoriska som i singulara, vilket illustreras i (2a), men det finns goda skäl att analysera ett obetonat *några* som en plural obestämd artikel. I plural upprätthålls däremot inte *en-någon*-distinktionen, utan *några* används typiskt oberoende av kontext. Detta illustreras i (2b–c).

- (1) a. *Hon känner person som jobbar där.
b. Hon känner *en* person som jobbar där.
c. Känner hon *någon* person som jobbar där?
- (2) a. ?Hon känner personer som jobbar där.
b. Hon känner *några* personer som jobbar där.
c. Känner hon *några* personer som jobbar där?

Det artikelsystem som beskrivs ovan är i stort sett gemensamt för de fastlandskandinaviska språken. En egenhet som dock skiljer svenskan från danskan och norskan är att även artikeln *en* finns i en plural variant: *ena* (se t.ex. Terner 1922 s. 120 och SAG 2 s. 410). Användningen av denna obestämda plurala artikel är dock mycket begränsad: den hör hemma i ett informellt register och verkar endast förekomma i beskrivande och värderande nominalfraser, ofta i predikativ. Ett exempel ges i (3). I danska och norska skulle motsvarigheten till *några* – *noen* respektive *nogle* – användas i denna kontext (för norska, se Faarlund m.fl. 1997 s. 225 f.; för danska, se Hansen & Heltoft 2011 s. 472 f.).

- (3) Barnen är *ena* riktiga vildingar just nu.

Svenskan har alltså två obestämda plurala artiklar, *ena* och *några*. Distributionen av dessa två skiljer sig dock från distributionen av de singulara artiklarna *en* och *någon*: medan *en* är det omarkerade alternativet i singular är *ena* ett högst markerat alternativ i plural (SAG 2 s. 410). Vilken funktion den obestämda plurala artikeln *ena* faktiskt fyller är dock inte grundligt undersökt och inte heller hur arbetsfördelningen ser ut mellan *ena* och *några*. Julien (2005 s. 268) konstaterar till exempel att »the distribution of *en/ena* and *någon/några* in Swedish is somewhat confusing».

Syftet med föreliggande studie är att utreda vilken funktion den obestämda plurala artikeln *ena* fyller i modern svenska. Detta gör vi genom att jämföra dess bruk med bruket av den andra obestämda plurala artikeln, *några*.

Undersökningen bygger dels på analyser av excerperingar från Språkbankens korpussamling Bloggmix (Borin m.fl. 2012), dels på egna grammatikalitetsbedömningar av konstruerade exempel. Analysmetoden är därtill huvudsakligen kontrastiv på så sätt att vi genomgående jämför användningen av *ena* med användningen av *några* i olika språkliga kontexter.

Artikeln är disponerad enligt följande. I avsnitt 2 ges en forskningsbakgrund om semantiska, syntaktiska och pragmatiska aspekter av obestämda artiklar i allmänhet och av *ena*-artikeln i synnerhet. Här presenterar vi också den frågeställning som styr vår undersökning. I avsnitt 3 redogör vi sedan för insamlingen av det empiriska materialet, och i avsnitt 4 presenterar vi analyserna av detta material. I avsnitt 5 diskuterar vi resultaten, och i avsnitt 6 drar vi några sammanfattande slutsatser.

2 Bakgrund

I det här avsnittet presenteras bakgrund och utgångspunkter för våra analyser av den plurala obestämda artikeln *ena* och dess användning i förhållande till *några*. Först etablerar vi att svenskan har obestämda plurala artiklar och att *ena* är en sådan artikel (2.1). Därefter redogör vi för det befintliga kunskapsläget om *ena*-artikelns användning (2.2) och för arbetsfördelningen mellan de singulara obestämda artiklarna *en* och *någon* (2.3). Avsnittet avslutas med att undersökningens frågeställning preciseras (2.4).

2.1 *Ena* – en plural obestämd artikel?

Artiklar kan informellt definieras som fonologiskt försvagade (obetonade) morfem som används i nominalfraser av grammatiska snarare än pragmatiska/kommunikativa skäl (Lyons 1999 s. 36). Talare av artikelspråk använder alltså inte artiklar för att markera om nominalfraser har bestämd eller obestämd referens, utan för att artikelspråk kräver att en viss syntaktisk position är fylld. Samtidigt styrs användningen av artiklar normalt av olika syntaktiska och semantiska villkor, vilka kan vara arv från de ord som artiklarna härstammar från. Exempelvis har obestämda artiklar ofta utvecklats från räkneordet 'en' (Lyons 1999, Croft 2003), vilket förklarar varför de, till skillnad från bestämda artiklar, sällan fungerar i plurala nominalfraser – betydelsen hos räkneordet 'en' är helt enkelt inkompatibel med den plurala betydelsen.

Det är dock vedertaget att vissa kvantifierare, till exempel engelskans *some* och svenskans *några*, kan fungera som obestämda artiklar i plurala nominalfraser (t.ex. Börjars 1998, Lyons 1999 s. 34, SAG 3 s. 44–46, Julien 2005). Julien (2005 s. 20–22) visar att *några* kan fungera som artikel med exempel som de i (4).

- (4) a. Där har jag *några* VÄNNER
b. Där har jag MÅNGA vänner.

Det ommarkerade valet i (4a) är att betona substantivet *vänner*. Om talaren i stället betonar *några* framhävs den kvantifierande betydelsen, troligtvis i syfte att kontrastera (*några* – *inte många*). Det motsatta gäller i (4b): här är det ommarkerade alternativet att betona kvantifieraren *många*, och om talaren i stället väljer att betona *vänner* framhävs detta ord, återigen för att kontrastera (*vänner* – *inte bekanta*). Ordet *många* är alltså otvetydigt en kvantifierare; det används optionellt för att uttrycka en betydelse. Ordet *några* kan däremot fungera som obestämd artikel: det behöver inte uttrycka en viss betydelse utan tycks vara en *default*-markör som fyller en syntaktisk position som grammatiken inte tillåter oss att lämna tom.

Precis som ordet *några* kan *en* fungera som både kvantifierare (räkneord) och obestämd artikel (i danskt skriftspråk markeras denna skillnad genom att räkneordet skrivs med accent, *én*). Precis som andra kvantifierare kan räkneordet *en* ingå i bestämda nominalfraser, vilket illustreras i (5) (jfr Lyons 1999 s. 36, Julien 2005 s. 21–22).³ I dessa exempel ligger betoningen ofta på kvantifieraren. Enligt vår språkkänsla kan däremot pluralformen *ena*, till skillnad från kvantifierarna i (5), aldrig betonas; se (6).

- (5) a. de {två/få/många} vännerna
b. den *ena* vännen

- (6) De är {^{OK}*ena* IDIOTER/**ENA* idioter}.

Att *ena* inte kan betonas beror rimligtvis på att den kvantitativa singularbetydelsen hos roten *en* är inkompatibel med pluralbetydelsen hos *ena* – det finns med andra ord ingen betydelse hos *ena* att framhäva genom betoning. Slutsat-

³ Notera att *några* inte gärna ingår i bestämda nominalfraser (*?de några vännerna*). Det talar ytterligare för att *några* inte är en vanlig kvantifierare, utan snarare en artikel.

sen är att pluralformen *ena* otvetydigt är en artikel, dvs. ett obetonat morfem som fyller en grammatisk funktion snarare än uttrycker en särskild betydelse.

2.2 Tidigare forskning om *ena*-artikeln

Den plurala obestämda artikeln *ena* finns beskriven på flera ställen i den svenska grammatiska litteraturen (Beckman 1904, Terner 1922, Teleman 1969, Delsing 1993, SAG, Julien 2005, Andersson 2019). Till att börja med kan det konstateras att *ena*-artikeln är knuten till informellt språk (se t.ex. Julien 2005 s. 267). Möjligen är den också dialektal: Delsing (1993 s. 33) noterar att den förutom i svenskan förekommer i färöiskan och i vissa norska dialekter, och Andersson (2019 s. 190) lyfter fram den som ett typiskt drag i Göteborgs-dialekt.

Den hittills utförligaste redogörelsen för *ena*-artikelns användning är den som återfinns i SAG (2 s. 410), där *ena* beskrivs som en pluralform av *emotiv artikel*. Den uppträder, enligt SAG, i starkt värderande kontexter (se även Andersson 2019 s. 190) och i fraser som beskriver en anmärkningsvärd egenskap hos referenten (eller hos predikationsbasen), ofta pejorativt. Emotiv artikel skiljer sig från den vanliga obestämda artikeln *en* i att den utöver singulara nominalfraser också uppträder med dividuativa huvudord och, som *ena*, med plurala huvudord. Exempelen i (7) från SAG (2 s. 410) visar den emotiva artikeln i singular med individuativt huvudord (7a), där den är svår att skilja från en vanlig obestämd artikel, med dividuativt huvudord (7b) och med huvudord i plural (7c).

- (7) a. Det var {*en* förfärlig bok/*ett* förfärligt omslagspapper} du har köpt.
 b. Det var *en* sur ved du har.
 c. Det var *ena* förfärliga böcker du har köpt.

Typiska exempel på nominalfraser med den plurala emotiva artikeln *ena* ges i (8), samtliga hämtade från SAG (2 s. 410). Gemensamt för dessa nominalfraser är, enligt SAG:s beskrivning, att de är starkt rematiska, dvs. att de uttrycker det som talaren främst vill ha sagt (SAG 1 s. 218, jfr Halliday 1967 s. 204). Av detta följer att nominalfraserna i typfallet utgör verbbestämning till betydelsvaga verb, som *vara*, *ha* och *finnas* – alltså verb som inte själva ingår i satsens rema. Oftast fungerar nominalfraserna inledda av *ena* som predikativ (8a) (jfr Terner 1922 s. 120, Delsing 1993 s. 34), men de kan också fungera som argument (8b) och som utbrutet led i utbrytningskonstruktion (8c) (jfr Terner

1922 s. 120). Dessutom noterar SAG att nominalfraser med emotiv artikel kan ta *en, ett* eller *ena* som huvudord (8d).

- (8) a. Det här var verkligen *ena* gudomliga köttbullar.
- b. Han har köpt *ena* äckliga blommor.
- c. Det var *ena* förfärliga böcker du har köpt.
- d. Det måste vara *ena* dumma *ena* som har gjort det här.

Inom ramen för en större syntaktisk analys av predikativa nominalfraser undersöker Delsing (1993) vilka möjligheterna är att använda artikeln *ena* utanför dessa prototypiska kontexter. Med de exempel och grammatikalitetsbedömningar som återges i (9) visar han att *ena* är i det närmaste ogrammatisk när nominalfrasen fungerar som subjekt (9a) eller som bestämning till verb med mer lexikalt innehåll (9b–c) (se Delsing 1993 s. 34).

- (9) a. **Ena* duktiga läkare opererade min mor i våras.
- b. ??Han köpte *ena* vackra stolar i går.
- c. *Översvämningen berodde på *ena* trasiga ventiler.

I tillägg till de typiska kontexterna i (8) ska nämnas att emotiv artikel också uppträder i kombination med vissa pronomen, vilket illustreras i (10). Det gäller närmare bestämt interrogativt *vad för* (10a) (SAG 2 s. 356, se även Teleman 1969 s. 52), *samma* (10b) (SAG 2 s. 440) samt *sickna* (10c) (SAG 2 s. 444). Därtill noterar SAG (3 s. 55) att *ena* även förekommer i expressiva fraser av typen i (11).

- (10) a. Vad är det där för *ena* böcker?
- b. Tror du det kan vara samma *ena* som vi följde efter i går?
- c. Sickna *ena* rackare.

- (11) Det var fantastiskt vilka stora *ena* ni har fått tag i.

Terner (1922 s. 120) presenterar en analys av *ena*-artikeln som fokuserar mer på semantiska än syntaktiska faktorer. Hans analys baseras på autentiska exempel, varav det äldsta, som återges i (12), är från 1800-talets början (samma exempel återfinns i SAOB, *en*, tryckår 1922). Terner (1922 s. 120) drar slutsatsen att »känslobetoningen» och den subjektiva värderingen är avgörande för möjligheten att använda *ena* (jfr Andersson 2019 s. 190). Han slår fast att

nominalfraserna med *ena* används för att fälla värderande omdömen om egenskaper hos personer.

- (12) »Det måtte», som ärkebiskopen (Lindblom) brukar säga, »vara mej ena kuriösa karlar ...»

Terner (1922) hänvisar i sin analys till Beckman (1904 s. 55), som kopplar uppkomsten av pluralformen *ena* till behovet att markera att en predikativ nominalfras (»predikatsfyllnad») beskriver subjektet snarare än anger exempelvis yrke eller titel. Med modern språkvetenskaplig terminologi handlar den analys som Beckman och Terner förordar om distinktionen mellan *karaktisering* och *klassificering* (se SAG 1 s. 187). En karakteriserande nominalfras, som *dumbom*, anger en graderbar egenskap hos referenten, medan en klassificerande nominalfras, som *skräddare*, hänför referenten till en viss kategori. Med de exempel som återges i (13) visar Beckman (1904 s. 55) att predikativa substantiv som betecknar personliga egenskaper, alltså karakteriserar, kräver obestämd artikel (13a), medan substantiv som anger yrkesnamn och titlar, alltså klassificerar, står utan artikel (13b) (jfr SAG 3 s. 362).

- (13) a. Du är *en* dumbom.
b. Han är skräddare.

Beckman (1904 s. 55) och Terner (1922 s. 120) föreslår att artikeln i predikativa nominalfraser kommit att uppfattas som en markör för den karakteriserande tolkningen, och att denna markör blivit så viktig att artikeln »släpats med» till plurala fraser för att markera att dessa karakteriserar snarare än klassificerar. Terner anför exemplen i (14) som argument för att *ena* är ogrammatisk i nominalfraser med typiskt klassificerande adjektiv, som *blå(a)*, »såvida man icke även i *blå(a)* inlägger känslöbetoning och menar t.ex. 'ena intensivt blå(a) byxor'» (Terner 1922 s. 120, se även Delsing 1993 s. 31 f.).

- (14) a. Det var *ena* gentila byxor du har.
b. *Det var *ena* blåa byxor du har.

Med utgångspunkt i Terners analys föreslår Delsing (1993 s. 33 f.) att artikeln, även i plural, är obligatorisk i en predikativ nominalfras om man vill att frasen ska tolkas som karakteriserande. I meningarna i (15) kan alltså artikeln, enligt Delsing's grammatikalitetsbedömningar, inte utelämnas eftersom de predika-

tiva nominalfraserna i samtliga fall karakteriserar satsernas subjekt genom att tillskriva dem någon viss graderbar egenskap.⁴

- (15) a. Lärarna är **(ena)* idioter.
 b. Studenterna är **(ena)* jävlar på grammatik.
 c. De är *?(ena)* konstiga läkare.

I detta sammanhang kan tilläggas att Andersson (2019 s. 190) bedömer att den plurala artikeln *ena* fungerar bäst när den uppträder tillsammans med ett värderande adjektiv. Även om detta inte nämns i SAG noterar vi att nästan samtliga av SAG:s exempel med *ena* konstrueras med adjektivattribut. Det verkar alltså som att *ena* ofta förekommer i nominalfraser med adjektiv, och det är frestande att dra slutsatsen att detta beror på att nominalfraser med adjektiv ofta är karakteriserande medan nominalfraser utan adjektiv i högre utsträckning kan vara klassificerande.

Vi avslutar detta avsnitt med att konstatera att befintliga beskrivningar av svenskans obestämda plurala artikel *ena* är kortfattade och huvudsakligen baserade på enstaka observationer eller introspektion. Sammanfattningsvis ger dessa beskrivningar vid handen att användningen av *ena* är begränsad till informellt språk och till ett fåtal kontexter. Lexikalt och semantiskt utgör dessa kontexter karakteriserande nominalfraser, ofta pejorativa fraser med adjektivattribut. Syntaktiskt fungerar nominalfraserna som komplement till betydelse-svaga verb – i typfallet predikativ – och pragmatiskt utgör de satsens rema.

2.3 *En, någon och några*: distribution och variation

Som framgått har svenskan ett system med två obestämda singulara artiklar, *en* och *någon*, vilka båda har en pluralvariant – *ena* och *några*. Därmed torde arbetsfördelningen mellan de singulara obestämda artiklarna vara en relevant utgångspunkt för att förstå förhållandet mellan de plurala motsvarigheterna.

I flertalet grammatiska beskrivningar antas valet mellan *en* och *någon* som obestämd artikel styras av såväl syntaktiska som semantiska faktorer. Julien (2005 s. 268) konstaterar att *en* kan uppträda både i predikativa nominalfraser och i nominalfraser som utgör argument, medan *någon* endast uppträder i argument. Därmed verkar distributionen mellan *en* och *någon* åtminstone del-

⁴ Delsing (1993) säger emellertid ingenting om huruvida den plurala artikeln måste vara just *ena*, eller om huruvida den också skulle kunna vara *några*.

vis kunna knytas till begreppet *referentialitet*, dvs. huruvida en nominalfras pekar ut eller etablerar en (diskurs)referent i en verklig eller föreställd värld (SAG 3 s. 150, Aguilar-Guevara m.fl. 2014). En grundläggande skillnad mellan predikativer och argument ligger nämligen i deras förmåga att referera: nominalfraser som utgör argument är i normalfallet referentiella och pekar ut en referent, medan predikativa nominalfraser, enligt t.ex. SAG (1 s. 229, 3 s. 176), har en beskrivande snarare än utpekande funktion och därför är endast svagt referentiella (se dock Julien 2005 s. 268 och Mari & Martin 2008 om förmågan att referera hos olika typer av predikativer).

I predikativa och svagt referentiella nominalfraser är alltså *en* den dominerande obestämda artikeln, och som tidigare nämnts markerar artikeln typiskt att den predikativa frasen uttrycker en karakterisering snarare än en klassificering; många uppfattar den dessutom som nödvändig för en karakteriserande tolkning (jfr Delsing 1993 s. 32 f.). I SAG (3 s. 332) framgår emellertid att även *någon* kan uppträda i vissa predikativa kontexter, t.ex. när satsen är negerad (16a) eller när den predikativa frasen är tydligt referentiell (16b). Exempelen i (16) är efter SAG (3 s. 332).

- (16) a. Jag är inte *någon* bra fiolspelare.
b. De där svartklädda lär vara *några* herrar från säkerhetspolisen.

I referentiella nominalfraser som utgör argument kopplas normalt distributionen mellan *en* och *någon* till den semantiska kategorin *specificitet* (se t.ex. Julien 2005 s. 267 f.). En vanligt förekommande definition av specificitet är att talaren förutsätter existensen hos en referent (se SAG 1 s. 224); en mer precis definition är att talaren avser att referera till en referent i en grupp av potentiella referenter samt tillskriver referenten *relevans* (*noteworthyness*) (se t.ex. Ionin 2006). En nominalfras med icke-specifik referens innebär således att talaren inte avser att referera till en särskild individ i den grupp av individer som uttrycket potentiellt skulle kunna referera till. I svenskan kan artikeln *en* uttrycka såväl specifik som icke-specifik referens, medan *någon* främst används vid icke-specifik referens (SAG 2 s. 418–422, Julien 2005 s. 266). I (17a) kan alltså nominalfrasen *en kollega* referera till en specifik kollega som talaren tillskriver relevans, men så måste inte vara fallet. En icke-specifik läsning är däremot den naturliga i fallet med *någon advokat* i (17b). Exempelen är efter SAG (2 s. 409, 422).

- (17) a. Rune pratade med *en* kollega i dag.
 b. Har du kontaktat *någon* advokat om det här?

Om den obestämda nominalfrasen har specifik referens, så som den i (17a), är *en* normalt det ommarkerade alternativet. I samma kontexter kan *någon* signalera avsaknad av någon viss information om referenten eller det faktum att sådan information har mindre betydelse (SAG 2 s. 418). Detta framgår av meningen i (18) som är samma som den i (17a) med undantag för att den obestämda artikeln här är *någon*. Jämfört med (17a) ger (18) en mer markerad läsning.

- (18) Rune pratade med *någon* kollega.

I plurala nominalfraser ser emellertid situationen annorlunda ut; där har inte *några* samma begränsade, icke-specifika betydelse som *någon*. I stället är *några* den ommarkerade obestämda artikeln vid såväl specifik som icke-specifik referens, och den är i princip obligatorisk om nominalfrasen ska referera till ett flertal av alla möjliga referenter. Se följande exempel från SAG (2 s. 416–419): i (19a) är referensen icke-specifik, medan den i (19b) kan tolkas som specifik.

- (19) a. Jag har inte *några* föräldrar i livet.
 b. Han har *några* kor i lagården.

Det är allmänt vedertaget att nominalfraser som befinner sig inom så kallade negativa polaritetskontexter (se t.ex. Brandtler 2012; jfr *icke-affirmativ sats* i SAG 1 s. 180) typiskt har icke-specifik referens; detta är också fallet i exempel (17b) och (19a) ovan. Den ommarkerade artikeln i sådana kontexter är i huvudsak *någon*, medan samma exempel med *en* kan ge en kontrasterande eller kvantifierande tolkning (SAG 2 s. 422 f.). Så är fallet i exempel (20) från SAG (2 s. 422), där valet av artikeln *en* kan förstås såsom antingen kvantifierande eller kontrasterande gentemot ett större eller mindre antal.

- (20) Står det {*en/någon*} bil därnere?

Med utgångspunkt i specificitet och negativa polaritetskontexter presenterar Nivre (2002) en jämförande analys av de obestämda artiklarna *en* och *någon*. Analyserna bygger på korpusdata med såväl talat som skrivet språk. Nivre undersöker vilken av de två artiklarna som dominerar dels i kontexter där nominalfrasen har specifik respektive icke-specifik referens (och i svagt refe-

rentiella nominalfraser; jfr SAG 3 s. 175 f.), dels i negativa polaritetskontexter, i vilka han inkluderar negerade, interrogativa och konditionala satser. Analysen visar först och främst att *en* är betydligt vanligare än *någon* i materialet – den utgör omkring 90 % i båda korpusarna. När det gäller negativa polaritetskontexter dominerar *någon* i negerade och interrogativa satser (ca 85 % i båda fallen), medan fördelningen är helt jämn i konditionala satser. Exempler från Nivre (2002 s. 22–24) visar när artiklarna uppträder i interrogativa (21) och konditionala (22) kontexter.

- (21) a. går de *nåt* senare flyg.
b. vill du ha *en* påse.
- (22) a. Jag ska fråga bland mina kollegor om de vet *något* bra ställe ...
b. Vill du ha *en* tablett så finns det där i hörnskapet.

I övriga kontexter dominerar, som förväntat, *en* när referensen är specifik (ca 77 %) och *någon* när referensen är icke-specifik (ca 59 %). I svagt referentiella nominalfraser, dvs. typiskt predikativer, redovisar Nivre (2002 s. 24) 9 fall av totalt 89 som innehåller *någon*, dock utan att kommentera resultatet eller ge några belysande exempel. De slutsatser Nivre drar är å ena sidan att det finns en tydlig distribution mellan *en* och *någon* i svenskan och att den är starkt knuten till specificitet, å andra sidan att det i samtliga kontexter förekommer variation i bruket (jfr Julien 2005 s. 268).

Sammanfattningsvis framträder en distribution mellan *en* och *någon* som i delar kan vara relevant för jämförelsen mellan *ena* och *några* men som knappast är rakt av överförbar. I singular påverkas bruket av obestämd artikel av de semantiska kategorierna referentialitet och specificitet men även av den syntaktiska kontext som nominalfrasen uppträder i. Samtidigt förekommer också variation som avviker från de generella mönstren, vilket bekräftar Juliens (2005 s. 267 f.) beskrivning av de obestämda artiklarnas distribution som »somewhat confusing».

2.4 Syfte och frågeställning

Som nämnts är syftet med föreliggande studie att utreda vilken funktion den plurala obestämda artikeln *ena* fyller i modern svenska. Detta syfte uppnår vi genom att jämföra bruket av *ena* med bruket av den andra obestämda plurala artikeln, *några*. Bakgrunden om *ena*-artikeln har visat att den typiskt uppträ-

der i beskrivande och värderande nominalfraser med adjektivattribut, samt att nominalfraserna är starkt rematiska. Dessutom har genomgången av bruket av singulara obestämda artiklar visat att distributionen åtminstone delvis styrs av syntaktiska faktorer som satstyp och frasens funktion. Tillsammans motiverar iakttagelserna att vår frågeställning fokuserar fyra aspekter i jämförelsen mellan *ena* och *några*.

Forskningsfrågan formuleras enligt följande: Hur skiljer sig bruket av pluralformen *ena* från bruket av *några* i modern svenska avseende

- a. nominalfrasens lexikala innehåll,
- b. nominalfrasens syntaktiska funktion,
- c. satsens polaritet, samt
- d. nominalfrasens informationsstrukturella status?

3 Material och metod

Under april 2022 genomförde vi fyra sökningar i korpussamlingen Bloggmix (Borin m.fl. 2012), som då innehöll 615 658 549 token. Bloggmix användes därför att korpusen innehåller texter som kan antas representera ett förhållandevis vardagligt, informellt språk, vilket är viktigt eftersom den plurala obestämda artikeln *ena* torde vara ovanlig i formellt språk.

Vi sökte på *ena* respektive *några* följt av substantiv i plural, samt på *ena* respektive *några* följt av adjektiv/particip och substantiv i plural. Sökningarna på *några* inkluderade också den talspråksnära skriftformen *nåra*, men dessa träffar var så få att inga av dem kom att inkluderas i materialet. Notera att sökningarna varken inkluderar nominalfraser med fler än ett adjektiv- eller participattribut (t.ex. *några nya trevliga kollegor*) eller nominalfraser med modifierade adjektiv- eller participattribut (*ena riktigt trevliga kollegor*). Sökningarna inkluderar inte heller fraser där *ena* eller *några* står ensamt, utan substantiviskt huvudord (t.ex. *vad är ni för ena*). Sökningarna inkluderar inte heller fraser där *ena* eller *några* står ensamt, utan substantiviskt huvudord (t.ex. *vad är ni för ena*). Fortsättningsvis refererar vi till nominalfraser inledda av *ena* respektive *några* som »*ena*-fraser» och »*några*-fraser». För enkelhetens skull refererar vi också till adjektiv- eller participattribut som »adjektiv».

Tabell 1 redovisar för var och en av de fyra sökningarna antalet träffar, antalet nedladdade träffar, antalet dubletter som kunde gallras bort automa-

tiskt, antalet granskade träffar samt antalet träffar som exkluderades manuellt på grund av att ordet *ena* eller ordet *några* inte fungerade som plural obestämd artikel. Hit räknade vi exempelvis de relativt få *några* som stod självständigt och alltså inte inledde nominalfras. Anledningen till att en så stor andel av träffarna på *ena* exkluderades manuellt är att ordformen ofta fungerar som en singular bestämd form (t.ex. *den ena*). Alla relevanta träffar på *ena*-fraser och drygt 400 *några*-fraser inkluderades i analysen: 52 *ena*-fraser utan adjektiv, 208 *ena*-fraser med adjektiv, 217 *några*-fraser utan adjektiv, samt 216 *några*-fraser med adjektiv (totalt 693 nominalfraser).

Tabell 1. Excerptering av nominalfraser genom fyra sökningar i Bloggmix.

	<i>ena</i> +subst.		<i>ena</i> + {adj./part.} + substantiv (pl.)		{ <i>några/nåra</i> } + subst.		{ <i>några/nåra</i> } + {adj./part.} + substantiv (pl.)	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Träffar	329		264		373	600	72	756
Nedladdade träffar	329		264		1	000	1	000
Exkluderade dubbletter	40	12	37	14	21	2	56	6
Granskade	289		264		217		218	
Manuellt exkluderade	237	82	19	7	0	0	2	1
Inkluderade	52		208		217		216	

För varje nominalfras som inkluderades i analysen noterades grammatisk funktion med utgångspunkt i SAG. För de fraser som fungerar som rektion i prepositionsfras noterade vi också vilken grammatisk funktion prepositionsfrasen fyller. Vidare noterade vi huruvida frasen ingår i negativa polaritetskontexter, dvs. i frågor, negerade satser eller konditionalsatser. Avslutningsvis noterade vi också frasens position i relation till satsens finita verb, för att på så sätt kunna säga något om frasernas informationsstrukturella egenskaper.

Korpusstudien kompletteras med egna grammatikalitetsbedömningar av antingen konstruerade exempel eller modifierade exempel från korpusdatan. Vi är medvetna om att det sannolikt finns dialektala skillnader när det kommer till bruket av *ena*, och därför bör det betonas att de bedömningar som presen-

teras utgår från vår språkkänsla, som grundar sig på göta- och mellansvenska mål.

4 Resultat

Nedan redogör vi för användningen av *ena*- respektive *några*-fraser beträffande lexikalt innehåll (4.1), grammatisk funktion (4.2), förekomst i negativa polaritetskontexter (4.3) samt informationsstrukturell status (4.4). Först vill vi dock påminna om att *ena*-artikeln är mycket ovanlig; baserat på andelen exkluderade träffar som redovisas i tabell 1 ovan kan det faktiska antalet *några*-fraser i korpusen uppskattas till 433 781, vilket är ca tvåtusen gånger fler än de 260 *ena*-fraserna. Detta innebär att resultaten som presenteras nedan inte säger något om hur vanliga *ena*- respektive *några*-fraser är i olika kontexter, utan endast något om hur troligt det är att en given *ena*- eller *några*-fras uppträder i en viss kontext. I absoluta tal dominerar gissningsvis *några*-fraserna i samtliga kontexter.

4.1 Lexikalt innehåll

De mest iögonfallande skillnaderna mellan de nominalfraser i materialet som inleds med *ena* och de som inleds med *några* är lexikala. För det första bekräftar resultatet att *ena*-fraserna är mer benägna än *några*-fraserna att innehålla adjektiv (jfr Andersson 2019). Baserat på andelen exkluderade träffar i tabell 1 uppskattar vi det faktiska antalet förekomster av *några*-fraser med respektive utan adjektiv i korpusen till 68 027 respektive 365 754. Det skulle innebära att 16 % av *några*-fraserna i korpusen innehåller adjektiv. För *ena*-fraserna är förhållandet det motsatta: 208 av de 260 *ena*-fraserna – alltså 80 % – innehåller adjektiv. Även om denna skillnad är slående ska det noteras att *ena*-fraser inte måste innehålla adjektiv. I (23) och (24) ges exempel på *ena*-fraser med respektive utan adjektiv.

- (23) a. De där ställena är *ena* riktiga smittohärdar.
 b. Men resten var *ena* riktiga losertyper.
 c. Myten säger att vi är *ena* lata jävlar.

- (24) a. [...] och eftersom vi män är *ena* drullar med pengar så gäller det att vara ansvarsfull.
 b. Vi är *ena* datanördar i den här familjen.
 c. Jag snor en pulka och vi åker som *ena* dårar fram genom snön.

För det andra följs *ena*, till skillnad från *några*, så gott som alltid av värderande adjektiv och/eller substantiv. Detta illustreras i tabell 2, som återger de tio mest frekventa adjektiven och substantiven i *ena*- respektive *några*-fraserna i materialet. När vi tittar på *ena*-fraserna ser vi att adjektivet *riktig* sticker ut – det utgör fler än hälften av alla adjektiv i dessa fraser. Även adjektiven *jävla* och *jäkla*, liksom substantiven *jävel*, *rackare* och *jäkel*, förekommer frekvent i *ena*-fraserna. När vi tittar på *några*-fraserna ser vi mer neutrala ord. Här är de vanligaste adjektiven (eller adjektiviska orden) *stor*, *få*, *ny*, *fler* och *andra*, och de vanligaste substantiven är *dag*, *bild*, *tips*, *timme* och *år*. Tilläggas kan att *ena*-fraserna, till skillnad från *några*-fraserna, oftast men inte alltid refererar till människor (jfr Terner 1922 s. 120).

Tabell 2. De tio vanligaste adjektiven och substantiven i *ena*- och *några*-fraserna.

<i>Ena</i> -fraser				<i>Några</i> -fraser			
Adjektiv	Förekomster	Substantiv	Förekomster	Adjektiv	Förekomster	Substantiv	Förekomster
<i>riktiga</i>	110	<i>jävlar</i>	26	<i>stora</i>	17	<i> dagar</i>	30
<i>jävla</i>	21	<i>rackare</i>	9	<i>få</i>	16	<i> bilder</i>	17
<i>jäkla</i>	7	<i>jäklar</i>	6	<i>nya</i>	15	<i> tips</i>	16
<i>rediga</i>	5	<i>gottegrisar</i>	4	<i>fler</i>	12	<i> timmar</i>	15
<i>lata</i>	4	<i>skitstövlar</i>	4	<i>andra</i>	10	<i> år</i>	14
<i>sega</i>	4	<i>busungar</i>	3	<i>bra</i>	8	<i> veckor</i>	12
<i>lustiga</i>	3	<i>idioter</i>	3	<i> fina</i>	8	<i> gånger</i>	6
<i>otäcka</i>	3	<i>stackare</i>	3	<i>extra</i>	6	<i> frågor</i>	5
<i>glada</i>	2	<i>typer</i>	3	<i>små</i>	6	<i> meter</i>	5
<i>lättlurade</i>	2	<i>varelser</i>	3	<i>speciella</i>	5	<i> planer</i>	5

De adjektiv och substantiv som förekommer i *ena*-fraserna är likt exemplen i (23) ofta negativt värderande, men långt ifrån alltid. I (25) ges exempel på *ena*-fraser som uttrycker positiv värdering. Ibland kan dock de positivt värderande fraserna uppfattas som ironiska, inte minst i exempel (25e).

- (25) a. Det är *ena* härliga töser jag har.
 b. Det har varit *ena* produktiva dagar här i Norrköping!
 c. Ni är verkligen *ena* rara läsare :)
 d. Så himla kul att lära känna nya människor och dessa två är *ena* riktiga pärlor.
 e. Ni som bor i Stuvsta Centrum, och dess närområde, lär vara *ena* lyckliga själar, då ni har Syskonhuset på gångavstånd – jag är måttligt avis kan jag lova!

Få *ena*-fraser, om ens några, är icke-värderande. De enda *ena*-fraser i materialet som möjligen skulle kunna uppfattas som icke-värderande återges i (26). Vi vill dock mena att *ena*-fraserna i (26a–b) troligen uppfattas som värderande, medan *ena*-frasen i (26c) endast framstår som märklig. När vi konstruerar egna *ena*-fraser med icke-värderande adjektiv och substantiv, som i (27), uppfattar vi att *ena* i sig själv triggjar en emotiv tolkning; jämför Terners (1922) resonemang om adjektivet *blå(a)* i avsnitt 2.2 ovan.

- (26) a. Vi är *ena* noviser helt enkelt.
 b. Var faktiskt ett tag sedan nu vi åt tacos, fast vi är *ena* tacofantaster.
 c. Linne vattnet använder jag även när jag vill fräscha upp *ena* tränings skor och eller min gymbag som inte alltid luktar mumma.
- (27) a. De är *ena* nya medarbetare. (konstruerat exempel)
 b. Det sitter *ena* kollegor i lunchrummet. (konstruerat exempel)

För det tredje ser vi i materialet att variationen av adjektiv och substantiv är lägre i *ena*-fraserna än i *några*-fraserna. Tabell 3 sammanfattar antalet lexikonord (*types*) och löpord (*token*), samt ordvariationsindex, för adjektiven och substantiven i *ena*- respektive *några*-fraserna.⁵ I både *ena*- och *några*-fraserna är ordvariationen högre för substantiven än för adjektiven, vilket är förväntat eftersom språket innehåller fler substantiv än adjektiv. För både adjektiven och substantiven är ordvariationen dock lägre i *ena*-fraserna än i *några*-fraserna, något som tyder på att användningen av *ena* är mer begränsad än användningen av *några* avseende nominalfrasens lexikala innehåll.

⁵ Ordvariationsindex räknas ut med följande formel: $types/(2-(\log(token)/\log(types)))$ (jfr Strand 1984). Notera att denna formel kompenserar för varierad textlängd. Det är viktigt eftersom antalet *ena*-fraser i materialet är lägre än antalet *några*-fraser.

Tabell 3. Ordvariationsindex för adjektiv och substantiv i *ena-* respektive *några-*fraserna.

	<i>Ena</i> -fraser		<i>Några</i> -fraser	
	Adjektiv	Substantiv	Adjektiv	Substantiv
Lexikonord	55	190	102	252
Löpord	208	260	217	433
Ordvariationsindex	82	202	122	279

Den relativt låga graden av variation bland adjektiven i *ena*-fraserna kan framför allt tillskrivas den mycket frekventa användningen av ordet *riktig*. När det gäller *ena*-frasernas substantiv är språkbrukarna däremot betydligt mer kreativa: ordet *jävul* dominerar, men här finns också en mängd unika substantiv, exempelvis *alfahane*, *tröttmössa*, *pucko*, *barbar*, *blötdjur*, *usling*, *skruttlisa*, *kuf*, *knasboll*, *kackelhöna*.

4.2 Syntaktisk funktion

En annan skillnad mellan nominalfraser inledda av *ena* och nominalfraser inledda av *några* är att *ena*-fraserna fyller färre grammatiska funktioner. Tabell 4 redovisar hur *ena*- och *några*-fraserna i materialet är distribuerade över olika grammatiska funktioner.

I (28)–(33) exemplifieras de funktioner som både *ena*- och *några*-fraser fyller. Dessa är predikativ (28), rektion i predikativ prepositionsfras (29), egentligt subjekt (30), utbrutet subjekt (31), objekt (32) och rektion i objektsliknande prepositionsfras (prepositionsobjekt) (33). Det finns tydliga skillnader mellan *ena*- och *några*-fraserna beträffande hur benägna de är att fylla dessa funktioner. Framför allt är *ena*-fraserna mer benägna än *några*-fraserna att fungera som predikativ, och de är också mer benägna att fungera som rektion i predikativ prepositionsfras (oftast en *som*-fras) och som utbrutet subjekt. *Några*-fraserna å sin sida är mer benägna att fungera som subjekt, objekt samt rektion i objektsliknande adverbial (prepositionsobjekt). Båda frastyperna är dock lika benägna att fungera som egentligt subjekt.

Tabell 4. *Ena-* och *några-*frasernas grammatiska funktion.*

Grammatisk funktion	<i>Ena</i> -fraser		<i>Några</i> -fraser	
	Förekomster	%	Förekomster	%
Predikativ	187	72	6	1
Egentligt subjekt	17	7	30	7
Objekt	20	8	159	37
Rektion i predikativ prepositionsfras	15	6	2	1
Utbrutet subjekt	9	4	3	1
Rektion i objektsliknande adverbial (prepositionsobjekt)	4	2	26	6
Rektion i adverbial prepositionsfras	0	0	93	22
Subjekt	0	0	41	10
Adverbial	0	0	40	9
Attribut	0	0	8	2
Rektion i prepositionsattribut	0	0	1	0
Grammatisk funktion kan inte fastställas	8	3	22	5
SUMMA	260	102	433	101

*Pga. avrundning blir summan av procentandelarna inte 100.

- (28) a. Vi är inte alls *några* inbitna nakenbadare, men just här i Rullsand har vi gillat nakenbadet.
 b. Vi är *ena* datanördar i den här familjen.
 c. Kommentarstroll är *ena* lustiga djur.
 d. Måndagar är *ena* riktiga tv-kvällar numera.
- (29) a. Efter landning bad jag dem gå in i cockpit och presenterade dem som *några* nya kollegor.
 b. Alla springer omkring som *några* jävla nickedockor.
 c. Nä, då skulle vi nog balla ur och kalla dem för *ena* jävla pantskallar.
 d. Det var tre grabbar som betedde sig som *ena* riktiga arslen.
- (30) a. Det finns *några* enkla knep för att underlätta vardagen
 b. Det finns *ena* riktiga idioter längs vägarna
- (31) a. Nu är husbilen fin även om det är *några* saker som behöver fixas.
 b. Det var *ena* tacksamma jävlar som kommer hit och ägnar sig åt bedrägeri.

- (32) a. Du kanske kan få *några* extra poäng som kompensation?
 b. Gävle har *ena* riktiga svampskogar :D hahaha!
- (33) a. Jag fick kontakt med *några* andra forskare som jobbar med liknande projekt
 b. Ge mig ett ord till samtliga sjutton punkter ovan, så kommer ni få se på *ena* grymma historier!

I (34)–(38) exemplifieras de fem funktioner som endast *några*-fraserna i materialet fyller. Dessa funktioner är subjekt (34), adverbial (35), rektion i adverbial prepositionsfras (36), attribut (37) och rektion i attributiv prepositionsfras (38). Här ger vi också konstruerade exempel som visar att *ena*-fraser inte verkar fungera särskilt bra i dessa funktioner.

- (34) a. [...] och *några* enstaka fåglar sjunger faktiskt [...]
 b. ??*Ena* rara fåglar sjunger där borta. (konstruerat exempel)
- (35) a. Det som hänt sen dess är att vi har träffats *några* gånger privat och pratar ibland [...]
 b. ??Vi fick vänta *ena* långa timmar. (konstruerat exempel)
- (36) a. Under *några* dramatiska år satte han sin prägel på företagen.
 b. ??Under *ena* dramatiska år satte han sin prägel på företagen. (konstruerat exempel)
- (37) a. Från vårt hotell är det bara *några* minuters promenad till huvudgatan.
 b. ??Detta måste vara *ena* elaka jävlars påhitt. (konstruerat exempel)
- (38) a. Det stämmer att Örebro är en klubb som hört av sig, en av *några* stycken.
 b. ??Örebro är en av *ena* riktiga superklubbar som hört av sig. (konstruerat exempel)

4.3 Polaritetskontexter

En tredje skillnad mellan *ena*- och *några*-fraserna är att *ena*-fraser fungerar dåligt i frågesatser, negerade satser och villkorssatser, dvs. i negativa pola-

ritetskontexter. Tabell 5 visar att endast 2 % av *ena*-fraserna ingår i sådana kontexter, medan 20 % av *några*-fraserna gör det.

Tabell 5. *Ena*- och *några*-fraser i negativa polaritetskontexter.*

	<i>Ena</i> -fraser		<i>Några</i> -fraser	
	Förekomster	%	Förekomster	%
Frågor	0	0	33	8
Negerade satser	2	1	38	9
Konditionalsatser	2	1	13	3
Övriga kontexter	256	99	249	81
SUMMA	260	101	433	101

*Pga. avrundning blir summan av procentandelarna inte 100.

Inte en enda av *ena*-fraserna i materialet förekommer i frågor, medan 8 % av *några*-fraserna gör det. Exempel på *några*-fraser i frågor ges i (39). De konstruerade exemplen i (40) visar också att *ena*-fraser fungerar dåligt i sådana kontexter. Som nämntes i avsnitt 2.2 ger SAG exempel på *ena*-fraser i frågor som *Vad är ni för ena ...* och *Tror du de var samma ena som ...* Sådana exempel förekommer inte i vårt material. För oss råder det dock ingen tvekan om att det konstruerade exemplet i (41) fungerar bra, men i pragmatisk mening fungerar denna *vad för*-fråga knappast som fråga utan som ett värderande påstående eller utrop.

- (39) a. Har du *några* homosexuella vänner?
 b. Har ni *några* fler tips?
 c. Behöver du *några* receptbelagda mediciner?
- (40) a. ??Är de *ena* tacofantaster? (konstruerat exempel)
 b. ??Vilka här inne är *ena* pärlor? (konstruerat exempel)
 c. ??Har du sett *ena* riktiga raggare här i stan? (konstruerat exempel)
- (41) Vad är ni för *ena* tacofantaster? (konstruerat exempel)

Endast två av *ena*-fraserna i materialet (mindre än 1 %) förekommer i negerade satser, medan knappt 9 % av *några*-fraserna gör det. Ett av många exempel på *några*-fraser i negerade satser ges i (42a). Det konstruerade exemplet i (42b) antyder att *ena*-fraser inte trivs så bra i denna kontext. De två *ena*-fraserna i

materialet som faktiskt ingår i negerade satser återges i (43). Notera dock att den första (43a) är inbäddad som predikativ i en relativsats och alltså inte ingår som primär satsdel i frågan. När det gäller (43b) finner vi den mycket märklig, eftersom den innehåller två obestämda artiklar (*inga* och *ena*).

- (42) a. Lördagar brukar inte Malmöpubliken vara *några* stora besökare på hockeymatcher.
 b. ??Malmöpubliken har aldrig varit *ena* riktiga hockeyfans. (konstruerat exempel)
- (43) a. Dock är manualen på engelska men för er som inte är *ena* baddare på engelska är det ändå lätt att förstå hur denna fina apparat fungerar.
 b. De är *inga ena* flygfån.

Två av *ena*-fraserna (mindre än 1 %) och tretton av *några*-fraserna (3 %) ingår i konditionalsatser. Denna skillnad är med andra ord inte så tydlig. I (44) återges några av de *några*-fraser som ingår i konditionalsatser. Våra konstruerade exempel i (45) antyder att *ena*-fraser inte heller trivs lika bra i denna kontext. De två *ena*-fraserna i materialet som faktiskt ingår i konditionalsatser återges i (46). När det gäller (46a) är *ena*-frasen inbäddad som predikativ i en relativsats och ingår alltså inte som primär satsdel i konditionalsatsen. Observationen i (46b) kan däremot inte förklaras på motsvarande sätt.

- (44) a. Finns det *några* unga husbilsentusiaster får ni också gärna hojta så vi vet att ni finns!
 b. Om ni lägger märke till *några* andra felaktigheter får ni gärna upplysa oss!
 c. Om det är så att ni har *några* andra förslag så får ni gärna tipsa mig.
- (45) a. ??Dyker det upp *ena* bråkstakar får du ringa mig. (konstruerat exempel)
 b. ??Jag vill inte ha med dem att göra om de är *ena* idioter. (konstruerat exempel)
- (46) a. Är det något som Vilhelminabor är *ena* jävlar på så är det att registrera låga priser genom att samla på sig kuponger.
 b. Om mina två söner är *ena* jäklar på att baka har jag aldrig fått uppleva.

Sammanfattningsvis är det tydligt att *ena*-fraser är mindre benägna än *några*-fraser att uppträda i negativa polaritetskontexter (frågesatser, negerade satser och villkorssatser). Konstruerade exempel visar att *ena*-fraser över huvud taget fungerar dåligt i dessa kontexter. Några autentiska exempel från materialet

antyder dock att de inte är helt exkluderade från negativa polaritetskontexter, särskilt inte om de är inbäddade i en underordnad sats.

4.4 Frasens position i satsen

De grammatiska funktioner som materialets *ena*-fraser fyller – predikativ, utbrutet subjekt, egentligt subjekt, objekt samt rektion i predikativa och objektsliknande prepositionsfraser – står alla typiskt postverbalt i satsen. Mycket riktigt visar också tabell 6 att inte en enda av *ena*-fraserna i materialet står preverbalt, medan nästan 10 % av *några*-fraserna gör det.

Tabell 6. Nominalfrasens position i relation till verbet.

	<i>Ena</i> -fraser		<i>Några</i> -fraser	
	Förekomster	%	Förekomster	%
Står preverbalt i satsen	0	0	43	10
Står postverbalt i satsen	260	100	390	90
SUMMA	260	100	433	100

Exempel på preverbala *några*-fraser ges i (47), och vi menar att dessa fungerar betydligt bättre än de preverbala *ena*-fraserna i (48) som vi konstruerat. Frågan är dock om *ena*-fraserna i (48) fungerar dåligt på grund av positionen i satsen, som har med informationsstrukturen att göra, eller på grund av den syntaktiska funktionen. För att testa detta har vi konstruerat exemplet i (49). Här använder vi en utbrytningskonstruktion, vars funktion är att tydligt peka ut satsens rema (se Søfteland 2014), och vi placerar den utbrutna *ena*-frasen i satsens fundament. Enligt vår språkkänsla fungerar denna *ena*-fras bra, trots att den står preverbalt, vilket alltså kan bero på att själva utbrytningskonstruktionen markerar att frasen är rematisk.

- (47) a. Och *några* små fraser hjälper när man vill kommunicera i butiken eller med taxichauffören.
 b. [...] och *några* allsvenska lag går på is om exakt en vecka.
 c. Men *några* högre studier än så ansåg de inte att jag behövde.
- (48) a. ??Och *ena* riktiga svordomar hjälper alltid. (konstruerat exempel)
 b. ??Och *ena* usla lag går på is om en vecka. (konstruerat exempel)
 c. ??Men *ena* finfina betyg tyckte de att jag hade. (konstruerat exempel)

(49) Och *ena* riktiga svordomar var det jag hörde. (konstruerat exempel)

Således verkar det som att *ena*-fraser måste fungera rematiskt, vilket också är vad som anges i SAG. Detta antagande stärks av våra konstruerade exempel nedan. Vi såg ovan att inga *ena*-fraser i materialet fungerade som subjekt, men i (50) visar vi att en *ena*-fras som subjekt åtminstone fungerar bättre om den står postverbalt. Vi såg också ovan att inga *ena*-fraser i materialet fungerar som adverbial, men av (51) framgår att en *ena*-fras skulle kunna fungera som adverbial om adverbialet är tydligt rematiskt.

(50) a. ??Och *ena* riktiga tölpar stod för underhållningen. (konstruerat exempel)
b. ?Och underhållningen stod *ena* riktiga tölpar för. (konstruerat exempel)

(51) ?Jag bodde där *ena* långa jävliga vintrar. (konstruerat exempel)

Dessa konstruerade exempel antyder att det varken är den grammatiska funktionen eller positionen i satsen som begränsar användningen av *ena*. I stället tycks det vara den informationsstrukturella funktionen som är avgörande: *ena*-fraser tolkas obligatoriskt som rematiska.

5 Diskussion

Utifrån analyserna av korpusdatan framträder tydliga mönster för användningen av svenskans plurala obestämda artikel *ena* i relation till den andra plurala obestämda artikeln, *några*. Först och främst är nominalfraser inledda av *ena* betydligt ovanligare än nominalfraser inledda av *några*. När det gäller lexikala faktorer är *ena*-fraser mer benägna att innehålla adjektivattribut, även om de också fungerar utan sådana attribut. Variationen av adjektiv och substantiv är lägre i *ena*-fraserna än i *några*-fraserna, och de adjektiv och substantiv som följer på *ena* är nästan alltid värderande – oftast negativt, ibland positivt. Även när orden i *ena*-fraserna *inte* är värderande verkar artikeln trigga en värderande tolkning. Vidare visar de syntaktiska analyserna att *ena*-fraserna fyller färre grammatiska funktioner än *några*-fraserna. Närmare bestämt fungerar *ena*-fraserna framför allt som predikativ medan *några*-fraserna hellre fungerar som argument och som adverbial. De två frastyperna fungerar dock lika gärna som egentligt subjekt. Dessutom verkar *ena*-fraserna, till skillnad från *några*-fraserna, fungera dåligt (eller inte alls) i negativa polaritetskontexter, dvs. i

frågor, negerade satser och konditionalsatser. Till sist visar analysen av frasernas syntaktiska position att *ena*-fraserna, till skillnad från *några*-fraserna, i princip inte uppträder före satsens finita verb. Konstruerade exempel antyder dock att *ena*-fraser *kan* stå preverbalt, liksom att de *kan* fungera som subjekt eller adverbial, men bara om de är tydligt rematiska.

I denna avslutande del diskuterar vi dessa resultat och fördjupar bilden av *ena* som plural obestämd artikel: först utifrån att *ena*-fraser är värderande (5.1), därefter utifrån att *ena*-fraser är rematiska (5.2) och slutligen utifrån att *ena*-fraser i princip inte uppträder i negativa polaritetskontexter (5.3).

5.1 *Ena* som värdeladdat element

Den enskilt viktigaste funktionen hos *ena*-artikeln, så som den framträder i vårt material, är att markera att frasen ska tolkas värderande (jfr Terner 1922 s. 120, SAG 2 s. 410, Andersson 2019 s. 190). Det framgår av *ena*-frasernas många värdeladdade substantiv (t.ex. *jävlar*, *rackare*, *skitstövlar*) och adjektivattribut, som i de fall sådana förekommer är värderande eller förstärkande. Den värderande funktionen framgår också av den relativt låga ordvariationen i *ena*-fraserna, som visar att de är mer begränsade beträffande vilka betydelser de förmedlar jämfört med *några*-fraser.

Påfallande vanligt i *ena*-fraserna är adjektivet *riktiga*, som tillsammans med varianten *rediga* samt *jävla* och *jäkla* utgör fler än hälften av adjektiven i *ena*-fraserna. Betydelsen hos dessa adjektiv ligger nära den undergrupp av modala adjektiv som SAG (2 s. 165) beskriver som giltighetsmodifierande; de förmedlar en »bedömning av sanningsvärdet» i beskrivningen av frasens referent. SAG menar att giltighetsmodifierande adjektiv, som typiskt är obetonade och uppträder attributivt, kan framhäva den karakteriserande betydelsen hos frasens huvudord och knyta predikationsbasen till en klass där den referentiellt inte hör hemma. Denna beskrivning stämmer väl in på många *ena*-fraser i vårt material. I exempel som de i (52) ligger det nämligen närmare till hands att betona huvudordet än adjektiven. Därmed framhävs den värderande betydelsen hos huvudorden i *ena*-fraserna, genom att subjektens referenter tillskrivs egenskaper som man normalt inte förknippar med dessa referenter. I exemplen är satsernas subjekt understruckna.

- (52) a. Svenskarna är *ena* riktiga odågor som använder sina laptops till all möjlig djävulskap, som näthat.
 b. Mallorcinerne är *ena* riktiga sockerråttor.

- c. Gubbarna på sannegårdsberget är välkända för att vara *ena* jävla kärringar när det kommer till biodlande.
- d. Svenska politiker har en benägenhet att vara *ena* jäkla bontölpar.

Alla *ena*-fraser med adjektivattribut i materialet framstår som värderande, vilket är i linje med Terners (1922 s. 120) och Anderssons (2019 s. 190) beskrivningar av *ena* som i princip beroende av ett värderande adjektiv. Vi har dock visat att *ena*-fraser även fungerar utan adjektivattribut och att de inte ens är beroende av ett värdeladdat substantiv som huvudord. Exempel som *vi är ena noviser* och *vi är ena tacofantaster* (se exempel 26a och 26b ovan), där *ena*-fraserna saknar adjektiv och där substantiven är relativt neutrala, antyder att det snarast är själva artikeln som gör att fraserna tolkas värderande. Denna iakttagelse stärks av att den värderande läsningen, åtminstone enligt vår uppfattning, inte är lika tillgänglig när *ena* ersätts av *några*, som i (53).

- (53) a. Vi är *några* noviser. (konstruerat exempel)
 b. Vi är *några* tacofantaster. (konstruerat exempel)

Våra lexikala analyser har visat att *några*-fraser sällan ger uttryck för någon stark värdering. I stället refererar många av de mest frekventa substantiven till tidsenheter (*dagar, timmar, år, veckor*), och även om relativt vanligt förekommande adjektiv som *bra* och *fina* är värderande är de till skillnad från *riktiga* och *jävla* inte modala och de framhäver inte på samma sätt en karakteriserande betydelse. Jämfört med *ena*-artikeln inbjuder *några*-artikeln i större utsträckning till en kvantifierande tolkning – till exempel kan *några*-fraserna i (53) uppfattas som att ett litet antal referenter kontrasteras mot ett ännu mindre antal (jfr SAG 2 s. 416).

Analyserna visar alltså att *ena*-artikeln ensam kan ge upphov till en värderande tolkning av nominalfrasen. En tänkbar förklaring till denna egenskap är att artikeln i något skede har fått fäste i värderande kontexter och sedermera blivit så pass starkt förknippad med dessa kontexter att den inte längre är beroende av värdeladdade innehållsord för att tolkas värderande. Goda kandidater för sådana kontexter torde vara de expressiva fraser och expressiva pronomen som *ena* enligt tidigare beskrivningar uppträder i eller med (se avsnitt 2.2). I kontexter som dessa kan både *en* och *ena* uppträda självständigt, utan substantiviskt huvudord, och dessa nominalfraser tolkas värderande i både singular och plural. Det bör också påpekas att varken *någon* eller *några* är aktuella i

samma kontexter. Se följande exempel som baseras på SAG (2 s. 440, 444, 3 s. 55).

- (54) a. Det var fantastiskt vilken stor {*en/*någon*} ni har fått tag i.
 b. Det var fantastiskt vilka stora {*ena/*några*} ni har fått tag i.
- (55) Det var samma {*en/*någon/ena/*några*} som vi såg i går.
- (56) a. Sicken {*en/*någon*}.
 b. Sickna {*ena/*några*}.

Om man vill söka ursprunget till *ena*-artikeln skulle alltså denna typ av värderande kontexter kunna vara en intressant utgångspunkt.

5.2 *Ena* i fokuserade fraser

En annan central aspekt av svenskans plurala obestämda artikel *ena* är att den markerar att frasen som den ingår i är rematisk (jfr SAG 2 s. 410). Förenklat kan begreppet *rema*, i likhet med det nära relaterade begreppet *fokus*, beskrivas som den del av ett yttrande som bär vad talaren avser som det huvudsakliga innehållet och som typiskt förmedlar ny information (se t.ex. Halliday 1967 s. 204). I vårt material uppträder *ena* i tre typer av tydligt rematiska fraser, nämligen predikativer, utbrutna subjekt i utbrytningskonstruktion och egentliga subjekt i presenteringskonstruktion. Dessa typer sammanfaller med de tre slags fokus som Lambrecht (2001 s. 483) identifierar: predikatfokus, argumentfokus och satsfokus.⁶ Predikatfokus tillskriver en referent en egenskap och yttrar sig typiskt i förhållandet mellan predikativ och subjekt. Argumentfokus preciserar, identifierar eller kontrasterar ett visst led i satsen, till exempel genom utbrytning. Satsfokus, som Lambrecht (2001) menar föreligger vid presenteringskonstruktion, introducerar en ny referent eller handling i diskursen. Exempelen nedan visar de tre typer av tydligt rematiska eller fokuserade *ena*-fraser som förekommer i materialet. I (57a) fungerar frasen som predikativ, i (57b) som utbrutet subjekt och i (57c) som egentligt subjekt i presenteringskonstruktion.

⁶ Lambrecht (2001 s. 472) definierar *fokus* som den del av propositionen som inte är förutsägbar, vilket vi tolkar som i stort sett överensstämmande med definitionen av *rema* ovan.

- (57) a. Kommentarstroll är *ena* lustiga djur.
 b. Det var *ena* tacksamma jävlar som kommer hit och ägnar sig åt bedrägeri.
 c. Det finns *ena* riktiga idioter längs vägarna

Med drygt tre fjärdedelar av förekomsterna framstår predikativer av typen i (57a) som den prototypiska kontexten för *ena*. Artikelns är med andra ord närmare knuten till funktionen att beskriva referenter än vad den är till funktioner som att precisera, identifiera eller introducera referenter. Denna slutsats ger stöd åt de analyser av *ena* som tidigare anförts av Beckman (1904) och Terner (1922), där artikelns antas ha uppkommit av behovet att markera en karakteriserande läsning framför en klassificerande i predikativa nominalfraser. Vårt material antyder dessutom att *några* sällan används i predikativa kontexter, och när den gör det är satserna ofta negerade. Därmed uppvisar distributionen mellan *ena* och *några* vissa likheter med den mellan *en* och *någon*: i singulara, predikativa kontexter är normalt *en* det enda alternativet medan *någon* endast är aktuell när satsen är negerad (SAG 3 s. 332).

Vår undersökning visar dock att *ena* även förekommer i referentiella nominalfraser, om än i liten utsträckning. När *ena*-frasen har argumentfokus i utbrutna subjekt verkar det emellertid som att funktionen inte i första hand är att identifiera eller precisera frasens referent utan, även här, att beskriva. Søfteland (2014 s. 227 f.) diskuterar en typ av utbrutna, obestämda nominalfraser i norskt spontantal vars främsta funktion är att framhäva den egenskap som nominalfrasen beskriver. Vårt material av isolerade meningar tillåter inte någon systematisk analys av den typen, men enligt vår uppfattning stämmer resonemanget väl in på typiska *ena*-fraser. I (57b) ovan bör frasen *ena tacksamma jävlar* rimligtvis syfta på en referent som redan har introducerats i diskursen, och syftet med den utbrutna *ena*-frasen bör snarast vara att beskriva referentens egenskaper (troligtvis ironiskt). Ännu tydligare blir resonemanget i följande exempel, som består av två sats: här står det klart att *ena*-frasen återknyter till och anger en egenskap hos en referent som nyss omnämnts, nämligen bullar.

- (58) Besvikelsen när någon bjuder på bullar och det är *ena* pyttepyttesmå törpaltar som ligger på serveringsfatet

Søfteland (2014 s. 227 f.) menar att det vore mer naturligt med bestämd form på det utbrutna subjektet om det huvudsakliga syftet var att referera. Det faktum att den obestämda formen bibehålls i den andra satsen stärker alltså resone-

manget att den utbrutna *ena*-frasens primära funktion är att beskriva en egenskap, snarare än att referera.

Däremot är *ena*-fraserna tydligt referentiella när de har satsfokus i presenteringskonstruktion. Detta exemplifieras i (57c) ovan, där *ena* uppträder i ett egentligt subjekt som förefaller introducera en ny referent i diskursen, *ena riktiga idioter*. Presenteringskonstruktion används för att uttrycka existens, liksom olika slags modalitet och bedömning, av såväl abstrakta som konkreta referenter (Thyberg 2020 s. 166–176). I presenteringskonstruktioner med *ena*-fraser dominerar verben *vara*, *bli* och *finnas*, verb som enligt Thyberg (2020 s. 167 f.) uttrycker positiv existens, dvs. att referenten existerar. Det faktum att få *ena*-fraser i materialet introducerar en referent antyder att denna funktion är sekundär hos artikeln, vilket återigen stärker bilden av *ena* som knuten till beskrivning. Av den anledningen är det något anmärkningsvärt att så mycket som en tiondel av *ena*-fraserna syntaktiskt fungerar som postverbala objekt, dvs. led som är referentiella och som inte självklart har fokus i skriven text. SAG (2 s. 410) noterar visserligen att *ena* uppträder med andra betydelsvaga verb än kopulaverb, men i vårt material finns flera exempel, som i (59), där *ena*-fraser utgör objekt till partikelverb och andra mer innehållsrika verb.

- (59) a. Neo fick till *ena* riktiga skott.
 b. Vi har bland annat bakat *ena* rediga kaloribomber till mitt jobb haha.
 c. När jag kom hem styrde jag upp *ena* riktiga smarrmackor.

I exempel som dessa menar vi att *ena*-fraserna naturligt uppfattas som det huvudsakliga innehållet, dvs. rema eller fokus, även om fraserna inte är fokuserade genom exempelvis topikalisering eller utbrytning. Detta faktum beror delvis på att rematiska eller fokuserade led vid rak ordföljd ofta uppträder i satsens slut (SAG 1 s. 218). Men våra analyser tyder alltså på att artikeln även kan fungera som vanligt subjekt, om frasen är tydligt fokuserad. Med andra ord är användningen av *ena*-artikeln kraftigt begränsad av satsens informationsstruktur, samtidigt som den eventuellt kan bidra till att lyfta fram informationsvärdet hos någon del av satsens innehåll.

5.3 *Ena* som positivt polaritetselement

Det har tidigare framgått att distinktionen mellan specifik och icke-specifik referens påverkar distributionen mellan de singulara artiklarna *en* och *någon* i svenskan. Eftersom endast en liten del av *ena*-fraserna i vårt material har visat

sig vara referentiella drar vi slutsatsen att specificitet endast kan ha marginell betydelse för att förklara distributionen mellan de plurala artiklarna *ena* och *några*. Något som däremot tydligt påverkar möjligheten att använda *ena* i stället för *några* är satsens polaritet: i negativa polaritetskontexter är *några* i princip den enda möjliga plurala artikeln, medan *ena* är mer eller mindre ogrammatisk. I det avseendet liknar fördelningen mellan de två singulara och de två plurala artiklarna varandra (jfr Nivre 2002; se avsnitt 2.3).

Det finns ett flertal teorier som förklarar vad den typ av negativa polaritetskontexter som behandlats i vår studie, dvs. negerade, frågande och konditionala satser, har gemensamt. SAG (1 s. 180), som kallar satser av detta slag för icke-affirmativa, tar till exempel fasta på det faktum att talaren inte garanterar innehållet i sådana satser som sant (jfr Giannakidou 1999; se även Brandtler 2012 för en delvis annorlunda förklaring). En negerad sats som den i (60a) förnekar att satsens innehåll är sant, medan en frågesats som den i (60b) söker svar på huruvida innehållet är sant eller falskt och en konditional sats som den i (60c) är hypotetisk och inte uttalar sig om sanningshalten.

- (60) a. Lördagar brukar inte Malmöpubliken vara *några* stora besökare på hockeymatcher.
 b. Behöver du *några* receptbelagda mediciner?
 c. Finns det *några* unga husbilsentusiaster får ni också gärna hojta [...]

En tänkbar förklaring till varför *ena* inte fungerar i dessa satstyper är att artikeln är kopplad till värderande beskrivningar med starkt informationsvärde. I pragmatiskt hänseende skulle det antagligen förefalla märkligt om en talare gjorde en värderande beskrivning av något och framhävde den som central i yttrandet, utan att själv garantera sanningshalten i den beskrivningen. De funktioner som *ena*-artikeln prototypiskt förknippas med verkar alltså inte kompatibla med kontexter där det anförda innehållet inte förutsätts vara sant.

Ett påpekande måste dock göras om den typ av *vad för*-konstruktioner som *ena*, enligt Telemans (1969 s. 52) och SAG:s (2 s. 356) beskrivningar, kan uppträda i. Dessa konstruktioner är inte framträdande i vårt material, men exemplet från SAG (2 s. 356) som presenteras i avsnitt 2.2 visar att *ena* kan uppträda i frågor tillsammans med *vad för*-konstruktion. Exemplet upprepas i (61).

- (61) Vad är det där för *ena* böcker?

Vad för används typiskt för att ställa frågor om referensens sort eller undertyp och kombineras därför ofta med ord som *sort* eller *slags* för att framhäva en sådan betydelse framför en rent beskrivande betydelse (SAG 2 s. 364; se även van Riemsdijk 2005 för en analys av den obestämda artikelns status i dessa kontexter). I fall som (61) menar vi dock att *vad för*-frågan svårigen kan tolkas som annat än retorisk; syftet är knappast att söka preciserad information om vilket slags böcker det rör sig om utan att uttrycka en troligtvis negativt laddad värdering. Därför kan inte *vad för*-frågor som dessa betraktas som negativa polaritetskontexter på samma sätt som satserna i (60), vilket förklarar varför *ena* fungerar i dessa sammanhang.

Det är allmänt vedertaget att vissa ord är känsliga för satsens polaritet och därmed begränsade att uppträda i antingen negativt eller positivt laddade sats-er (se t.ex. Brandtler 2012, 2013). Det faktum att *ena* inte uppträder i ne-gerade sats-er antyder att det kan vara ett positivt polaritets-lement som endast fungerar i positiva kontexter. Denna slutsats stärks av att *ena* verkar fungera avsevärt bättre i »dubbla» negativa polaritetskontexter än i »enkla», dvs. när negationen och den negativa kontexten tar ut varandra.⁷ I våra konstruerade exempel i (62) uppträder *ena* dels i negerade frågesatser, dels i negerade konditionalsatser. Enligt vår språkkänsla är frågorna i (62a–b) oproblematisksa och konditionalsatserna i (62c–d) åtminstone acceptabla.

- (62) a. Brukar inte Malmöpubliken vara *ena* stora besökare på hockeymatcher på lördagar? (konstruerat exempel)
 b. Är de inte *ena* riktiga tacofantaster? (konstruerat exempel)
 c. Om mina söner inte är *ena* jäklar på att baka efter sommaren så ger jag upp. (konstruerat exempel)
 d. Är de inte *ena* riktiga husbilsfantaster får de väl bli det. (konstruerat exempel)

Med negationen blir frågorna i (62a–b) närmast bekräftande och förefaller förvänta sig medhåll. På så sätt fungerar de bra med den värderande och beskrivande betydelsen i typiska *ena*-fraser. De negerade konditionalsatserna i (62c–d) är mer speciella, men de kan tolkas som att talaren förväntar sig ett positivt utfall av den hypotetiska omständigheten, så att den värderande beskrivningen i *ena*-fraserna blir giltig. Sammantaget visar exemplen alltså att *ena*-artikeln är beroende av en positiv kontext där den informationsstrukturellt framhävda beskrivning som frasen uttrycker framställs som sann av talaren.

⁷ Vi tackar Johan Brandtler och Henrik Rosenkvist för denna observation.

6 Slutsats

I den här studien har vi undersökt bruket av den plurala obestämda artikeln *ena* i modern svenska genom att jämföra dess användning med användningen av *några* i en talspråksnära textkorpus. Med utgångspunkt i tidigare beskrivningar av *ena*-artikeln samt diskussioner om arbetsfördelningen mellan de singulara artiklarna *en* och *någon* har våra analyser fokuserat på fyra aspekter av de aktuella nominalfraserna: deras lexikala innehåll, deras syntaktiska funktion, den syntaktiska omgivningen, närmare bestämt huruvida frasen uppträder i negativa polaritetskontexter, samt deras position i förhållande till satsens finita verb. Analyserna visar att *ena* främst uppträder i vissa tydligt avgränsade kontexter, nämligen värderande fraser vars syfte är att framhäva en beskrivning av en referent. I mindre utsträckning kan artikeln också uppträda i andra sammanhang, t.ex. i fraser som introducerar en ny referent i sammanhanget. Även i dessa fall är de *ena*-inledda nominalfraserna tydligt värderande och informationsstrukturellt fokuserade, vilket föranlett slutsatsen att *ena*-artikeln ger upphov till en värderande tolkning av frasen. Slutligen har vi föreslagit att artikeln bör betraktas som ett positivt polaritetselement som endast under särskilda förutsättningar kan uppträda i negativa polaritetskontexter.

Sammantaget uppvisar distributionen av de plurala obestämda artiklarna *ena* och *några* både likheter och skillnader med distributionen av de singulara motsvarigheterna *en* respektive *någon*. *Ena* och *en* är båda starkt knutna till predikativa kontexter, men i negativa kontexter, där *en* ofta är det markerade alternativet, är *ena* praktiskt taget ogrammatisk. *Ena* är däremot ett betydligt mer markerat och begränsat alternativ än *en*, som är den av de två singulara artiklarna som fyller flest grammatiska funktioner. Till sist verkar distributionen mellan de två plurala och de två singulara artiklarna också styras av delvis olika faktorer: medan användningen av *en* och *någon* påverkas av såväl syntaxen som semantiska faktorer kopplat till specificitet, är det delvis syntaktiska men kanske framför allt pragmatiska faktorer som styr valet mellan svenskans två plurala obestämda artiklar *ena* och *några*.

Litteratur

- Aguilar-Guevara, Ana, Le Bruyn, Bert & Zwarts, Joost, 2014: Advances in weak referentiality. I: Ana Aguilar-Guevara, Bert Le Bruyn & Joost Zwarts (red.): *Weak referentiality*. (Linguistik Aktuell/Linguistics Today 219.) Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins. S. 1–16.
- Andersson, Lars-Gunnar, 2019: *Göteborgsgrammatik*. Stockholm: Morfem.
- Beckman, Natanael, 1904: *Svensk språklära för den högre elementarundervisningen*. Stockholm: Albert Bonnier.
- Borin, Lars, Forsberg, Markus & Roxendal, Johan, 2012: Korp – the corpus infrastructure of Språkbanken. I: *Proceedings of LREC 2012*. Istanbul: ELRA. S. 474–478.
- Brandtler, Johan, 2012: The evaluability hypothesis: The syntax, semantics, and pragmatics of polarity item licensing. (Linguistik Aktuell/Linguistics Today 183.) Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins.
- Brandtler, Johan, 2013: Är språket bipolärt: om polaritetslicensiering i svenska och andra språk. I: *Vetenskapssocieteten i Lund. Årsbok 2013*. Lund: Vetenskapssocieteten i Lund. S. 26–43.
- Börjars, Kersti, 1998: *Feature distribution in Swedish noun phrases*. Oxford: Basil Blackwell Ltd.
- Croft, William, 2003: *Typology and universals*. 2. uppl. Cambridge: Cambridge University Press.
- Delsing, Lars-Olof, 1993: *The internal structure of noun phrases in the Scandinavian languages*. Doktorsavhandling. Lund: Lunds universitet.
- Faarlund, Jan Terje, Lie, Svein & Vannebo, Kjell Ivar, 1997: *Norsk referansegrammatikk*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Giannakidou, Anastasia, 1999: Affective dependencies. I: *Linguistics and Philosophy* 22(4). S. 267–421.
- Halliday, M.A.K., 1967: Notes on transitivity and theme in English. Part 2. I: *Journal of Linguistics* 3. S. 199–244.
- Hansen, Erik & Heltoft, Lars, 2011: *Grammatik over det danske sprog*. Köpenhamn, Odense: Danske Sprog- og Litteraturselskab, Syddansk Universitetsforlag.
- Ionin, Tania, 2006: This is definitely specific: Specificity and definiteness in article systems. I: *Natural Language Semantics* 14(2). S. 175–234.
- Julien, Marit, 2005: Nominal phrases from a Scandinavian perspective. (Linguistik Aktuell/Linguistics Today 87.) Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins.
- Lambrecht, Knud, 2001: A framework for the analysis of cleft constructions. I: *Linguistics* 39(3). S. 463–516.
- Lyons, Christopher, 1999: *Definiteness*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mari, Alda & Martin, Fabienne, 2008: Bare and indefinite NPs in predicative position in French. I: Florian Schäfer (red.): *Working papers of the SFB 732. Incremental specification in context* 01. S. 119–144.
- Nivre, Joakim, 2002: Three perspectives on Swedish indefinite determiners. I: *Nordic Journal of Linguistics* 25. S. 3–47.

- SAG = Teleman, Ulf, Hellberg, Staffan & Andersson, Erik, 1999: Svenska Akademiens grammatik. Stockholm: Norstedts Ordbok.
- SAOB = Ordbok över det svenska språket, utgiven av Svenska Akademien. Lund 1893–. www.saob.se [2022-04-18].
- Strand, Hans, 1984: Nusvenskt tidningsspråk: kvantitativa studier av reportage i morgon-, kvälls- och veckopress. Doktorsavhandling. Stockholm: Stockholms universitet.
- Søfteland, Åshild, 2014: Utbryttingskonstruksjonen i norsk spontantale. Doktorsavhandling. Oslo: Universitetet i Oslo.
- Teleman, Ulf, 1969: Definita och indefinita attribut i nusvenskan. (Lundastudier i nordisk språkvetenskap B 7.) Lund: Studentlitteratur.
- Terner, Erik, 1922: Studier över räkneordet en och dess sekundära användningar, förnämligast i nysvenskan. Doktorsavhandling. Uppsala: Uppsala universitet.
- Thyberg, Kajsa, 2020: *Det*-konstruktioner i bruk. En systemisk-funktionell analys av satser med icke-referentiellt *det* i modern svenska. Doktorsavhandling. Göteborg: Göteborgs universitet.
- van Riemsdijk, Henk, 2005: Silent nouns and the spurious indefinite article in Dutch. I: Mia Vulchanova & Tor A. Åfarli (red.): *Grammar & beyond: Essays in honour of Lars Hellan*. Oslo: Novus Press. S. 163–178.